

**НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

Силабус навчальної дисципліни

Засоби індивідуального захисту людини

Спеціальність	І4 «Охорона праці»
Інститут	Оперативно-рятувальних сил
Кафедра	Пожежно-рятувальної та фізичної підготовки
Освітня програма	Охорона праці
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Обсяг навчальної дисципліни	120 годин, 4 кредити ЕКТС
Тип навчальної дисципліни	Обов'язкова професійна
Навчальний семестр	5-й
Форма здобуття вищої освіти	очна
Мова викладання	українська

Викладач кафедри пожежно-рятувальної та фізичної підготовки ТИТАРЕНКО Олександр Васильович

Викладач кафедри пожежно-рятувальної та фізичної підготовки Сіпко Андрій Андрійович

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Засоби індивідуального захисту людини» спрямована на формування у здобувачів знань та практичних умінь, необхідних під час роботи в непридатному для дихання середовищі та використання індивідуальних засобів захисту. У межах дисципліни розглядаються види, правила використання та практична робота в засобах індивідуального захисту. Вивчення дисципліни сприяє формуванню професійних компетентностей, необхідних для ефективного використання засобів індивідуального захисту до виконання завдань за призначенням.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчання вмілому використанню засобів захисту органів дихання під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та проведення аварійно-рятувальних робіт в непридатному для дихання середовищі.

Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)

Лекції, практичні заняття, самопідготовка

Компетентності

Навички міжособистісної взаємодії.
Навики здійснення безпечної діяльності. Здатність організовувати радіаційний, хімічний та біологічний захист населення, інженерне забезпечення процесу виконання аварійно-рятувальних робіт. Готовність до застосовування та експлуатації технічних систем захисту, засобів індивідуального та колективного захисту людини від негативного впливу небезпечних чинників надзвичайної ситуації. Дії небезпечних і шкідливих виробничих чинників в умовах воєнного стану.

Програмні результати навчання	Забезпечувати безпечні умови праці особового складу, аналізувати роботу з питань безпеки праці і розробляти методи їх покращення. Практичне використання ізолюючих апаратів, пожежно-рятувального обладнання, устаткування і засобів зв'язку газодимозахисної служби. Організація роботи ланок газодимозахисної служби в умовах воєнного стану. Проведення розвідки при ліквідації надзвичайної ситуації в непридатному для дихання середовищі. Виконання оперативних завдань у складі ланки газодимозахисної служби в умовах воєнного стану. Проведення перевірок ізолюючих апаратів.
Де можна застосувати отримані знання та вміння	Практичне використання ізолюючих апаратів, пожежно-рятувального обладнання, устаткування при ліквідації надзвичайних ситуацій та гасінні пожеж. Вміння використовувати засоби індивідуального захисту, респіраторів та захисних костюмів при хімічній чи радіаційній загрозі.
Зміст навчальної дисципліни	
Тема 1.1. Організація газодимозахисної служби ДСНС	
Тема 1.2. Основні поняття про фізіологію дихання, продукти горіння та їх вплив на організм людини	
Тема 1.3. Класифікація засобів захисту органів дихання	
Тема 1.4. Апарати на стисненому повітрі	
Тема 1.5. Розрахунок часу роботи в АСП за умови використання бронезахисту	
Тема 1.6. Оперативна перевірка, перевірка АСП перед постановкою в оперативний розрахунок	
Тема 1.7. Регенеративні дихальні апарати. Апарати на хімічно пов'язаному кисню.	
Тема 1.8. Розрахунки параметрів роботи в РДА. Правила роботи в РДА	
Тема 1.9. Загальні правила роботи в ізолюючих апаратах. Система експлуатації ізолюючих апаратів.	
Тема 1.10. Обов'язки посадових осіб ГДЗС. Пост безпеки. Організація роботи постового на посту безпеки	
Тема 1.11. Особливості оперативних дій з використанням ЗІЗОД у непридатному для дихання середовищі	
Тема 1.12. Заходи безпеки під час роботи газодимозахисників у ЗІЗОД	
Тема 1.13. Бази та пости ГДЗС. Автомобілі ГДЗС	
Тема 1.14. Засоби захисту шкіри	
Тема 1.15. Підготовка до роботи в непридатному для дихання середовищі (надягання ЗІЗОД, перевірка та включення в ЗІЗОД, виключення з ЗІЗОД, робота постового на посту	

безпеки)	
Контрольно-модульна робота № 1	
Тема 2.1. Робота в АСП на свіжому повітрі.	
Тема 2.2. Робота в АСП в теплодимокамері (розвідка в промисловій зоні)	
Тема 2.3. Подолання смуги психологічної підготовки з імітацією укриття під час обстрілів	
Тема 2.4. Робота в АСП в теплодимокамері (розвідка в житловій зоні)	
Тема 2.5. Робота в АСП в теплодимокамері (тренажер «Лабіринт»)	
Контрольно-модульна робота № 2	
Політика викладання навчальної дисципліни	1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне та своєчасне виконання навчальних завдань є обов'язковими складовими успішного опанування дисципліни. 2. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись розкладу навчальних занять та навчальної дисципліни. 3. Використання мобільних пристроїв під час занять допускається лише з навчальною метою та з дозволу викладача. 4. Здобувач вищої освіти має право отримувати інформацію щодо кількості накопичених балів та вести власний облік результатів навчання. 5. Дотримання принципів академічної доброчесності є обов'язковим. Не допускаються плагіат, списування та інші форми академічної недоброчесності. 6. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню відповідно до встановленого порядку. 7. Під час проведення практичних занять здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись вимог охорони праці та правил безпеки. 8. Виконання практичних нормативів, передбачених програмою навчальної дисципліни, у межах установленого нормативного часу є обов'язковою складовою навчального процесу. Позитивне оцінювання результатів навчання передбачає обов'язкове виконання здобувачем вищої освіти всіх практичних нормативів відповідно до встановлених вимог робочої програми навчальної дисципліни.
Рекомендовані основні джерела інформації	1. Освітньо-професійна програма «Охорона праці» підготовки здобувача на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна

- безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека».
2. Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI. (2012). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2022). URL: Про основні засади державної від 13.12.2022 No2834-IX (rada.gov.ua).
4. Наказ ДСНС України від 23.06.2014 №335 "Про затвердження Концепції патріотичного виховання особового складу органів і підрозділів ДСНС України".
5. Довідка за добу про надзвичайні ситуації техногенного, природного та іншого характеру на території України <https://dsns.gov.ua/uk/dovidka-za-dobu>.
6. Наказ МВС України від 25.09.2023 № 780 «Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження». URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/523661_762649.
7. Наказ ДСНС України від 31.10.2023 №870 «Про затвердження Положення про газодимозахисну службу Державної служби України з надзвичайних ситуацій». URL: <http://surl.li/mulxsa>
8. Наказ ДСНС від 27.06.2024 № 680 «Про затвердження Методичних рекомендацій з підготовки газодимозахисників ДСНС України». <https://if.dsns.gov.ua/upload/2/2/0/7/0/2/3/metodicni-rekomendaciyi-po-gdzs-680.pdf>
9. Наказ МВС України від 26.05.2020, № 412 «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-20#Text>
10. Наказ МВС України від 10.02.2022 № 116 «Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text>
11. Наказ МВС України від 15.06.2017 № 511 «Про затвердження Порядку організації службової

підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0835-17>

12. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-18>

13. Наказ ДСНС України від 31.12.2025 № 1661 «Про затвердження Правил безпеки праці в органах та підрозділах ДСНС України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15/card5>

14. Наказ ДСНС України № 375 від 02.04.2024 «Про затвердження Рекомендацій про особливості виконання органами управління та підрозділами ДСНС завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях під час збройної агресії». URL: <https://lv.dsns.gov.ua/upload/2/1/9/5/7/1/6/rekomendaciyi-shhodo-dii-pid-cas-zbroinoyi-agresiyi.pdf>

15. Методологічні підходи до організації національно-патріотичного виховання курсантів ЗВО системи МВС і формування у них патріотизму як комплексної особистісної і базової професійної якості / Інна Яшук, Наталія Казакова // Молодь і ринок. — 2023. — № 8. — С. 67–72.

16. Основи створення та експлуатації засобів індивідуального захисту / Стрілець В.М., Ковальов П.А., Бородич П.Ю., Росоха С.В. – Харків : НУЦЗУ, 2014. – 360 с.

17. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навчальний посібник / за ред. М. Ковалю. Львів: ЛДУБЖД, 2023. 308 с.

18. Ковалишин В.В., Луц В.І., Пархоменко Р.В. Основи підготовки газодимозахисника : навч. посіб. Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2015. 525 с.

19. ДСТУ EN 137:2017 (EN 137:2006, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні автономні резервуарні зі стисненим повітрям. Вимоги, випробування, маркування. URL: <http://csm.kiev.ua/nd/nd.php?z=137&st=0&b=1>.

20. ДСТУ EN 149:2017 (EN 149:2001 + A1:2009, IDT). Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтрувальні півмаски для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування. URL: <http://csm.kiev.ua/nd/nd.php?z=137&st=0&b=1>.

21. ДСТУ EN 403:2017 (EN 403:2004, IDT). Засоби індивідуального захисту органів дихання для

	самоврятування. Пристрої фільтрувальні з капюшоном для самоврятування під час пожежі. Вимоги, випробування, маркування. URL: http://csm.kiev.ua/nd/nd.php?z=137&st=0&b=1. 22. ДСТУ EN 1146:2017 (EN 1146:2005, IDT). Засоби індивідуального захисту органів дихання для саморятування. Автономні резервуарні дихальні апарати зі стисненим повітрям і капюшоном (рятувальні апарати зі стисненим повітрям і капюшоном). Вимоги, випробування, маркування. URL: http://csm.kiev.ua/nd/nd.php?z=137&st=0&b=1. 23. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтри з дихальними шлангами (позамаскові фільтри): протиаерозольні, протигазові та комбіновані. Вимоги, випробування, маркування. URL: http://csm.kiev.ua/nd/nd.php?z=137&st=0&b=1.
Критерії оцінювання результатів навчання	Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою та критерії, що наведені в робочій програмі навчальної дисципліни.
Форма поточного контролю	<i>За результатами індивідуального опитування чи за допомогою тесту здобувачі можуть отримати від 0 до 2 (4) балів під час практичних занять протягом 1 модуля (в душках) в залежності від теми занять:</i> <i>2 (4) бали</i> - здобувач вищої освіти демонструє повні, системні та глибокі знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний аналізувати, узагальнювати та аргументовано обґрунтовувати власні висновки, встановлює міжпредметні зв'язки, правильно відповідає на додаткові запитання. <i>1,5 (3) бали</i> - здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, правильно розкриває зміст питання, володіє основними поняттями та категоріями, допускає окремі несуттєві неточності, які не впливають на загальне розуміння матеріалу. <i>1 (2) бали</i> - здобувач вищої освіти відтворює основний зміст навчального матеріалу, але відповідь є неповною, містить окремі помилки та неточності, потребує додаткових запитань для розкриття теми. <i>0,5 (1) бали</i> - здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, не може послідовно викласти матеріал, допускає суттєві помилки у визначеннях, поняттях та висновках. <i>0 балів</i> – відповідь відсутня або здобувач вищої освіти демонструє повну відсутність знань з теми

	заняття. <i>За результатами індивідуального опитування чи за допомогою тесту здобувачі можуть отримати від 0 до 4 (6) балів під час практичних занять протягом 2 модуля (в душках) в залежності від теми занять:</i> 6 (4) балів - здобувач вищої освіти демонструє повні, системні та глибокі знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний аналізувати, узагальнювати та аргументовано обґрунтовувати власні висновки, встановлює міжпредметні зв'язки, правильно відповідає на додаткові запитання. 5 (3,5) бали - здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, правильно розкриває зміст питання, володіє основними поняттями та категоріями, допускає окремі несуттєві неточності, які не впливають на загальне розуміння матеріалу. 4 (3) бали - здобувач вищої освіти відтворює основний зміст навчального матеріалу, але відповідь є неповною, містить окремі помилки та неточності, потребує додаткових запитань для розкриття теми. 3 (2,5) бали - здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, не може послідовно викласти матеріал, допускає суттєві помилки у визначеннях, поняттях та висновках. 2 бал - здобувач вищої освіти володіє лише окремими елементами навчального матеріалу, не здатний розкрити зміст питання навіть за допомогою додаткових запитань викладача. 1 бал - здобувач вищої освіти виконував практичні вправи при роботі в ЗІЗОД 0 балів – відповідь відсутня або здобувач вищої освіти демонструє повну відсутність знань з теми заняття. <i>Критерії оцінювання знань за контрольно-модульну роботу № 1 від 0 до 10 балів, № 2 від 0 до 14 балів.</i> Модульні контрольні роботи 1, 2 проводяться шляхом проходження здобувачами стандартизованих тестів. Максимальний бал за складання модульної контрольної роботи 1 складає 10 балів та модульної контрольної роботи 2 становить 10 балів. Кожен тест модульних робіт 1 та 2 містить по 20 питань, тому правильна відповідь на одне питання оцінюється в 0,5 балів.
Форма	Критерії оцінювання знань здобувачів вищої

підсумкового контролю	освіти на іспиті. Критерії оцінювання знань здобувачів на іспиті зі здобувачами проводиться в усній формі. За складання іспиту здобувач може одержати максимально 20 балів, які сумують з балами отриманими при складанні поточного контролю та виконання модульних контрольних робіт. Формою підсумкового контролю є іспит, який здійснюється через проведення тестового контролю в середовищі Open Test 2. Критерії виставлення оцінки за іспит (оцінюється від 0 до 20 балів): 20 балів – не менше 18 вірних відповідей на тестові питання; 18 балів – не менше 16 вірних відповідей на тестові питання; 16 балів – не менше 13 вірних відповідей на тестові питання; 13 балів – не менше 11 вірних відповідей на тестові питання; 10 балів – не менше 10 вірних відповідей на тестові питання; 0 балів – менше 9 вірних відповідей на тестові питання.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- іспит

Розподіл балів															
Модуль 1															
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	T1.8	T1.9	T1.10	T1.11	T1.12	T1.13	T1.14	T1.15	Модульна контроль на робота 1
-	-	-	до 4	до 4	до 4	до 2	до 2	до 2	до 2	до 2	до 2	до 2	до 2	до 2	до 10
Розподіл балів												Індивідуальні завдання	іспит	Сума балів за дисциплін у 100	
Модуль 2															
T2.1	T2.2		T2.3		T2.4			T2.5			Модульна контрольна робота	до 10	до 20	до 100	

					а 2			
до 4	до 6	До 4	до 6	до 6	до 14			